

2013

ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРИЯ

ИЗБРАНИ ТЕМИ, СЕПТЕМВРИ 2013 г.

- ▶ Обзор на макроикономическото състояние и политики
- ▶ Текущо икономическо развитие
- ▶ Основни икономически индикатори
- ▶ Обзор на държавния дълг

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на финансите

— ОБЗОР НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ И ПОЛИТИКИ

- **Краткосрочна бизнес статистика** показва признаци на подобрение, след като спадове при промишленото производство и оборот се забавиха през юли, а растежът при продажбите на дребно се ускори. Единствено индексът на строителната продукция отчете неблагоприятно развитие, като и двата основни компонента се влошиха през месеца. Показателят за **бизнес климата** остана непроменен за втори пореден месец, след като отчетеното влошаване в строителството и услугите бе компенсирани от подобрение в индустрията.
- Годишното изменение на **ХИПЦ** премина на отрицателна територия, като отчете спад от 0.7% към август в резултат на базови ефекти при енергийните стоки и административно определяните цени. **Регистрираната безработица** бе 10.7%, което бе минимален спад от 0.1 пр.п. спрямо предходния месец.
- Излишъкът по **текущата сметка**, натрупан от началото на годината до юли, нарасна до 0.9% от БВП при дефицит от 1.6% за съответния период на предходната година. Търговското салдо продължи да се подобрява спрямо година по-рано, балансът по доходната статия остана практически без промяна, докато салдата по услуги и нетните трансфери се влошиха. Отрицателното салдо по **финансовата сметка** за периода януари-юли възлезе на 1.2 млрд. евро (3% от БВП), а ПЧИ за периода бяха в размер на 802.5 млн. евро (2% от БВП).
- **Кредитът за частния сектор** продължи да забавя темпа си на растеж до 0.3% на годишна база към края на август. Лошите и реструктурирани кредити се свиха с 1.2%

спрямо съответния месец на 2012 г. главно в резултат на продължаващото понижаване при лошите потребителски кредити, докато годишната промяна при този сегмент от фирмените кредити отчете отрицателна промяна за втори път тази година.

- **Международните валутни резерви** нараснаха с 0.4% спрямо предходния месец до 14.9 млрд. евро през септември. Въпреки това, годишният им темп на растеж остана отрицателен за трети пореден месец и достигна 3.7%. Основен принос за годишното изменение имаха пониженията при депозита на правителството и този на управление Банково. Покритие на паричната база намалено незначително до 165.1% в края на септември. В края на юли размерът на резервите бе достатъчен да покрие 6.5 месеца внос или 144.5% от краткосрочния външен дълг.
- Според месечните данни на касова основа, **консолидираният бюджетен дефицит** бе 0.3% от БВП (212.7 млн. лв.) в края на август, като нарасна с 0.4 пр.п. спрямо съответния месец на предходната година. ▼

Текущото издание на Месечния обзор на българската икономика е изготвен със статистически данни публикувани до 4 октомври 2013 г. Информация от бюлетина може да се ползва без специално разрешение, но с изрично позоваване на източника. Публикуваните оценки и коментари не следва да се считат за препоръка за вземане на определени инвестиционни решения.

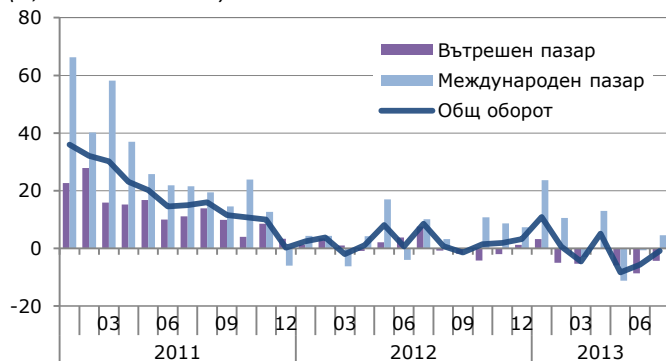
Настоящият обзор, както и предишните издания, може да намерите на [интернет страницата на МФ](#). За препоръки и коментари, моля свържете се с дирекция Икономическа и финансова политика на адрес: София 1000, ул. "Г. С. Раковски" 102, както и на имейл: secretary.evp@minfin.bg.

— ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

През юли спадът при **оборота на промишлените предприятия** се забави до 0.9% на годишна база в резултат на възстановяването на продажбите на външния пазар, които наразнаха с 4.5%. Наблюдаваното подобрене при оборота за износ обхваща почти всички промишлени отрасли, като основен принос за растежа имаше *производството на метални изделия, без машини и оборудване*. Оборътът на вътрешния пазар отчете понижение от 4.3% на годишна база. Въпреки че преработващата промишленост се завърна на положителна територия през юли, спадът при *производството и разпределението на електрическа и топлинна енергия* определи до голяма степен общото неблагоприятно развитие.

Оборот в промишлеността

(% , на годишна база)

Източник: НСИ

Спадът при **промишленото производство** се забави до 1.3% спрямо съответния месец на предходната година. Експортно ориентираните отрасли подкрепиха в най-голяма степен промишлената активност, като най-голям положителен

принос отново имаше *производството на метални изделия, без машини и оборудване*. В същото време, неблагоприятната динамика при енергийните продукти продължи да ограничава растежа.

Растежът при **търговията на дребно** се ускори до 4.8% на годишна база, като всички позиции отчетоха повишение. Както и през предходния месец, *продажбите на дребно на текстил, облекло, обувки и кожени изделия* и *търговията в неспециализирани магазини* имаха най-голям ръст, съответно от 22.6% и 16.2%

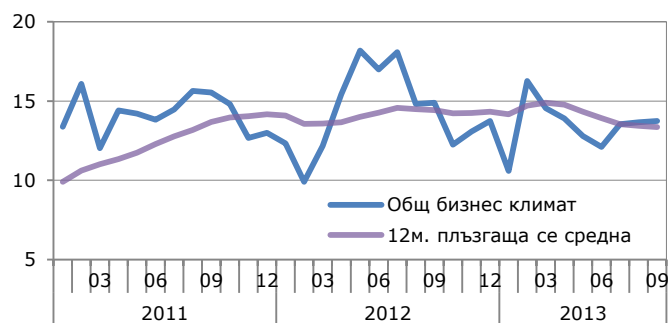
Въпреки забавянето в спада **на строителната продукция**, неблагоприятното развитие в отрасъла се запази и индексът отчете понижение от 4.9% спрямо съответния месец на предходната година. Както сградното, така и гражданското строителство допринесоха за наблюдаваната динамика, със спадове съответно от 3.2% и 7.2%.

Според бизнес наблюдението през септември, **индикаторът за бизнес климата** в страната остана без промяна за втори пореден месец, като подобренето в промишлеността компенсира по-резервираните нагласи в строителството и услугите. Анкетираният в промишления сектор отново посочиха недостатъчното търсене като един от основните проблеми в бранша, но отбелязаха известно повишение на поръчките на вътрешния пазар спрямо месец по-рано. В строителството беше отчетена по-висока активност и ръст на поръчките, но очакванията бяха по-скоро песимистични, вероятно поради настъпването на сезон с традиционно по-слаба строителна дейност. В същото време, при търговията на дребно беше отбелязан спад в продажбите спрямо месец по-рано и по резерви-

рани очаквания, а мениджърите от сектора на услугите не очакват подобрене в бизнес състоянието на предприятията.

Бизнес климат

(баланс на мненията)

Източник: НСИ

Нивото на регистрираната безработица отбеляза слабо намаление от 0.1 пр.п. на месечна база до 10.7% през август, подпомогнато от прилаганите активни мерки на пазара на труда. Броят на безработните намаля с 1% спрямо юли и достигна 351.4 хил. души, като остана около нивото си от август 2012 г. Входящият поток безработни допринесе за положителната месечна динамика, като броят на новорегистрираните в бюрата по труда намаля с 18.1% спрямо предходния месец, в резултат на високата сезонна активност. Изходящият поток също отбеляза намаление, изцяло поради по-ниския брой на лицата, отпаднали от регистрация в бюрата по труда. Броят на хората, започнали работа през август, нарасна с 6.2% изцяло за сметка на лицата, устроени в активните програми и мерки на пазара на труда и най-вече в програмите и схемите по ОП „Развитие на човешките ресурси“. Активността в наемането на нови хора на първичния трудов пазар намаля през активния сезон, но търсенето на труд се повиши в сравнение

с предходния месец, обусловено основно от отраслите *административни и спомагателни дейности* и *образование* преди началото на новата учебна година през септември.

Входящ, изходящ поток и брой безработни

(хил. души)

Източник: АЗ

Потребителските цени продължиха своето понижение и през август, като спаднаха с 0.2% спрямо предходния месец. Така годишната инфлация бе отрицателна в размер на 0.7%, като отчете годишен спад за първи път от май 1998 г., а натрупаната от началото на годината дефлация се задълбочи до 1.1%. Месечната динамика на ХИПЦ бе до голяма степен обусловена от понижението средно с 4.3% при регулираните цени на електроенергията (-0.19 пр.п). В същото време, инфлацията без административно определяните цени имаше незначително влияние върху динамиката на потребителските цени. От една страна, общият принос на продължаващото сезонно поевтиняване на хранителните продукти, с 0.7%, и облеклото и обувките, с 2.2%, бе отрицателен в размер на 0.23 пр.п. От друга страна, автомобилните горива поскъпнаха

средно с 2.4% и компенсираха до известна степен (0.21 пр.п.) отрицателния принос на предходните два компонента на ХИПЦ.

ХИПЦ и приноси по основни компоненти

(пр.п., на годишна база)

* Услуги и неенергийни нехранителни стоки

Източник: НСИ, МФ

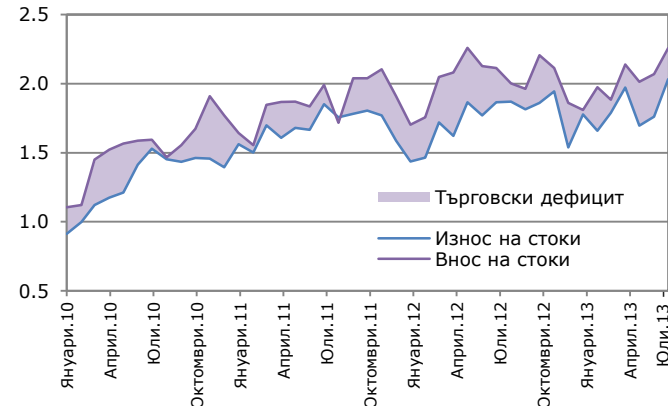
Годишната инфлация се забави значително през юли и премина на отрицателна територия през август главно в резултат на базови ефекти при енергийните стоки и административно определяните цени, тъй като през съответния период на предходната година имаше значителни повишения в цените на горивата и електроенергията.

Текущата сметка през юли беше положителна в размер на 245.8 млн. евро. Така натрупаният от началото на годината излишък достигна 372.8 млн. евро или 0.9% от БВП в сравнение с дефицит от 1.6% от БВП година по-рано. По отделни статии, търговският баланс продължи да се подобрява на годишна база, балансът по доходната статия остана почти непроменен, докато салдата по услугите и нетните трансфери се

влошиха през месеца. След спадове на годишна база в продължение на два последователни месеца, отчасти в резултат на намаление на международните цени, през юли износът и вносът на стоки нараснаха, съответно с 9% и 6.8%. Търговският дефицит за първите седем месеца на годината възлезе на 1.46 млрд. евро или 3.6% от БВП.

Динамика на външната търговия

(млрд. евро)

Източник: БНБ

Балансът по *статията услуги* отчете леко влошаване на годишна база основно в резултат от по-високите плащания за туризъм. Натрупаният от началото на годината излишък по сметката достигна 2.7% от БВП, което бе с 0.4 пр.п. по-малко спрямо първите седем месеца на 2012 г. Балансът по *статията доход* остана почти непроменен, тъй като по-високите приходи от компенсация на наети бяха компенсирани от нарасналите плащания на инвестиционен доход. Дефицитът по сметката за първите седем месеца на годината възлезе на 825.7 млн. евро (2% от БВП). През юли излишъкът по *нетните текущи трансфери* се сви на годишна база с 23% и възлезе на

94.1 млн. евро, което бе в резултат от увеличаване на изходящите правителствени трансфери (включващи трансфери от фондовете на ЕС) и трансфери от други сектори.

ПЧИ, текуща и финансова сметка

(януари-юли, млрд. евро)

Източник: БНБ

През юли салдото по **финансовата сметка** беше отрицателно и възлезе на 170.5 млн. евро, с което натрупаният от началото на годината дефицит достигна 1.2 млрд. евро (3% от БВП). Най-голям отрицателен принос за динамиката на салдото имаха портфейлните инвестиции. Банките и фирмите увеличиха чуждестранните си активи под формата на облигации. Привлечените **ПЧИ** за периода януари-юли възлязоха на 802.5 млн. евро или 2% от БВП, като в основната си част бяха под формата на дялов капитал.

Брутният външен дълг (БВД) в края на юли бе 37.3 млрд. евро (92.4% от БВП), като отчете понижение от 0.7% на годишна и 0.1% на месечна база. С изключение на дълга, формиран при вътрешнофирмено кредитиране, всички институционални сектори отчетоха спад в задлъжнялостта към нерезиденти.

зиденти. Нетният външен дълг (НВД) възлезе на 14.9 млрд. евро (37% от БВП), като отчете спад от 8.5% спрямо съответния месец на предходната година и 2.9% спрямо юни т.г.

Ключови отношения за валутния борд

Източник: БНБ, МФ

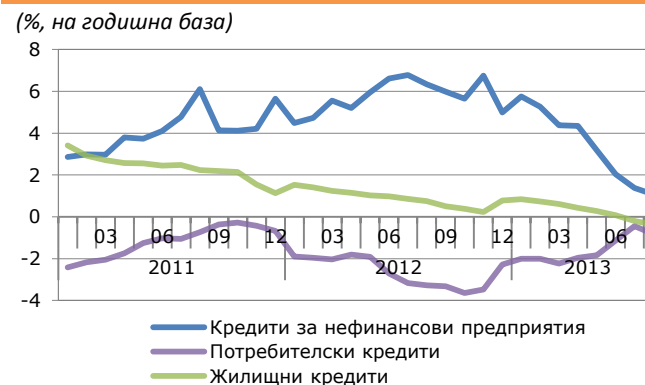
Международните валутни резерви нараснаха с 0.4% спрямо предходния месец и в края на септември достигнаха 14.9 млрд. евро, след увеличение на депозита на правителството с 5.4% и на банковите резерви - с 1.8%. Въпреки това, годишният им темп на растеж остана отрицателен за трети пореден месец и достигна 3.7%. Основен принос за годишното изменение имаше депозита на правителството, който се сви с 32.2% за периода, както и понижението на депозита на управление Банково със 17.5%. Покритието на паричната база в края на септември достигна 165.1%. Размерът на валутните резерви в края на юли бе достатъчен да покрие 6.5 месеца внос или 144.5% от краткосрочния външен дълг на страната.

Годишният темп на растеж на **паричното предлагане** се ускори до 7.7% в края на август, след като се бе забавил до 6.4% месец по-рано. По-бързото нарастване на МЗ се дължеше на увеличението на годишна база на бързоликвидния паричен агрегат М1 с 16.9% (14% в края на юли) и на депозитите, договорени за ползване след предизвестие, чиито ръст се ускори от 62.2% до 66.7%. Същите компоненти допринесоха и за месечното увеличение на широките пари с 1.5%. Депозитите с договорен матуритет продължиха да се свиват по-бързо, след като темпът им на понижение на годишна база достигна 9.2% в края на август при 8.7% месец по-рано. Общият размер на депозитите, включени в МЗ, нарасна през месеца с 1.4% (758 млн. лв.), воден в най-голяма степен от ръст на депозитите на нефинансови и в по-малка степен на финансови предприятия. По този начин растежът им на годишна база достигна 7.8% при 6.4% в края на юли.

Ръстът на кредита за частния сектор продължи да се забавя до 0.3% на годишна база в края на август. Всички негови компоненти имаха негативно развитие през месеца. Кредитите за нефинансови предприятия понижиха темпа си на растеж до 1.1% от 1.4% в края на юли. След отчетеното забавяне до 0.4% на годишна база през юли, спадът при потребителските кредити нарасна до 0.8% в края на август. Жилищните кредити останаха на отрицателна територия с понижаване от 0.4% спрямо съответния месец на предходната година, при спад от 0.2% месец по-рано. Лошите и реструктурирани кредити се свиха с 1.2% спрямо същия период на 2012 г. поради продължаващото намаление в размера на лошите и реструктурирани потребителски кредити. Допълнителен принос имаше и динамиката на фирмените кредити от този тип, които отбелязаха годишно понижаване за втори път през

настоящата година. Въпреки това, делът им в общите кредити за фирми и домакинства остана на ниво от 18.4%, като се понижи едва с 3 б.т. спрямо предходния месец.

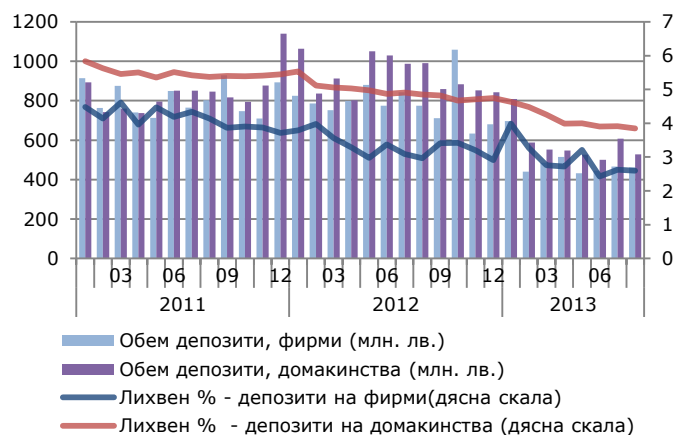
Кредит към частния сектор

Източник: БНБ, МФ

Среднопретегленият лихвен процент по корпоративни кредити се повиши с 14 б.т. през август, но месечният обем от новоотпуснати кредити в този сегмент бе с 10.9% по-нисък спрямо съответния месец на 2012 г. Цената на потребителските кредити нарасна със 71 б.т., а тази на жилищните се понижи с 9 б.т. спрямо края на юли. И при двата типа кредити се наблюдаваше повишение на месечните обеми в сравнение с година по-рано, съответно с 3 и 6.6%. **Среднопретегленият лихвен процент по депозити в лева** се понижи с 8 б.т. спрямо предходния месец. В същото време възвръщаемостта на деноминирани в евро и долари депозити се повиши, съответно с 12 и 11 б.т. Общият месечен размер на новооткрити депозити през август бе с 32.4% по-нисък спрямо реализирания година по-рано.

Лихвени проценти и обеми на срочни депозити в лева до 1 г.

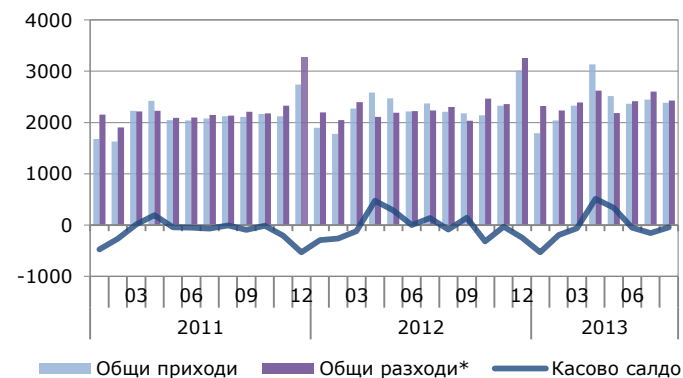
Източник: БНБ, МФ

Бюджетният дефицит на касова основа възлезе на 0.3% от БВП (212.7 млн. лв.) в края на август, като бе с 0.4 пр.п. по-висок спрямо година по-рано.

Постъпилите **общо приходи и помощи** нараснаха с 6.7% в номинално изражение спрямо август 2012 г. и възлязоха на 18 996.4 млн. лв. Данъчните приходи се увеличиха с 3% на годишна база, което се дължеше главно на по-високите приходи от ДДС, от мита и митнически такси и от данъка върху общия доход, които регистрираха ръст съответно от 3.5%, 18.8% и 1.3%. Отрицателен принос за нарастването на общите приходи имаха данъчните постъпления от акцизи, както и тези от данъка върху печалбата на нефинансовите предприятия, при които бе отчетен номинален годишен спад съответно от 1% и 6.7%. Неданъчните приходи се увеличиха с 6.4%, докато нивото на постъпилите помощи бе по-високо с 60.2% в сравнение със същия период на предходната година.

Консолидиран бюджет

(месечна стойност, млн. лв.)

* Вкл. вноската в бюджета на ЕС.

Източник: МФ

Разходите по КФП, включително вноската на България в общия бюджет на ЕС, възлязоха на 19 209.1 млн. лв., отбелязвайки ръст от 8.5% в номинално изражение на годишна база. Основен принос за растежа им имаха социалните плащания (вкл. стипендии), които се повишиха с 6.9%, както и лихвените разходи, заплатите и възнагражденията на персонала и социалните и здравноосигурителните вноски, които регистрираха ръст съответно с 19.8%, 8.5% и 30.4%.

Фискалният резерв бе 4.7 млрд. лв. (6% от БВП) в края на август.

Държавният и държавногарантираният дълг бе в размер на 17.3% от БВП. В структурата му, нивото на вътрешния дълг бе 7% от БВП, това на външния - 9.2% от БВП, а на държавногарантирания дълг - 1.1% от БВП. ▼

— ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ИНДИКАТОРИ

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2009	2010	2011	2012	III'12	IV'12	I'13	II'13	03'13	04'13	05'13	06'13	07'13	08'13
— БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ															
БВП ¹	%, на год. база	-5.5	0.4	1.8	0.8	0.7	0.6	0.4	0.2						
Потребление	%, на год. база	-7.3	0.5	1.5	1.8	1.7	0.4	-0.4	0.2						
Брутообразуване в основен капитал	%, на год. база	-17.6	-18.3	-6.5	0.8	-0.7	3.1	5.0	1.4						
Износ	%, на год. база	-11.2	14.7	12.3	-0.4	-0.6	-1.5	10.8	4.5						
Внос	%, на год. база	-21.0	2.4	8.8	3.7	2.6	-0.4	5.6	2.0						
Селско стопанство	%, на год. база	-9.5	-6.2	-1.1	3.5	3.9	3.0	3.6	6.2						
Индустрия	%, на год. база	-5.7	-6.3	5.8	0.8	-0.8	0.4	-0.3	-0.5						
Услуги	%, на год. база	-1.3	4.4	0.7	-0.2	-0.5	-0.2	0.1	0.9						
Корективи	%, на год. база	-16.5	-0.5	0.2	3.8	2.5	1.3	-1.0	0.8						
— КРАТКОСРОЧНА БИЗНЕС СТАТИСТИКА															
Промислено производство	%, на год. база	-18.3	2.0	5.8	-0.4	0.4	0.6	1.6	-4.0	-4.2	1.6	-7.7	-5.9	-1.3	
Оборот в промишлеността	%, на год. база	-20.2	14.1	17.2	2.3	2.6	2.1	2.2	-3.0	-4.5	5.1	-8.3	-5.6	-0.9	
Оборот в търговията на дребно	%, на год. база	-7.7	-8.4	0.6	-2.3	-0.4	-5.1	-3.8	1.5	-1.5	3.8	0.8	0.0	4.8	
Строителна продукция	%, на год. база	-14.5	-14.9	-12.8	-0.8	0.4	-1.9	-1.5	-6.0	-7.5	6.4	-12.5	-10.5	-4.9	
Общ бизнес климат	баланс	10.2	9.6	14.2	14.3	15.9	13.0	13.8	12.9	14.5	13.9	12.8	12.1	13.5	13.7
Промисленост	баланс	12.3	13.4	22.4	21.3	21.7	19.4	20.4	14.3	20.8	16.6	12.2	14.2	17.4	12.7
Търговия на дребно	баланс	13.5	10.1	17.3	16.4	17.8	19.3	17.0	18.1	17.3	17.6	21.0	15.7	20.9	21.9
Строителство	баланс	8.5	5.1	2.8	0.3	3.0	-1.8	1.3	5.0	2.2	6.6	4.7	3.7	1.9	4.3
Услуги	баланс	5.1	5.6	5.9	12.2	15.4	8.8	9.9	13.0	11.5	12.1	14.0	12.8	10.0	16.6
— ПАЗАР НА ТРУДА															
Коефициент на икономическа активност (15+)	%	53.0	52.0	52.5	53.1	54.2	53.6	52.8	53.9						
Коефициент на заетост (15+)	%	49.4	46.7	46.6	46.6	47.9	47.0	45.6	47.0						
Заетост (НРС)	%, на год. база	-1.7	-3.9	-2.2	-2.5	-1.9	-2.3	-1.7	0.7						
Безработица (НРС)	%	6.8	10.2	11.3	12.3	11.5	12.4	13.8	12.9						
Безработица (АЗ)	%	7.6	9.5	10.1	11.1	10.7	11.3	11.9	11.1	11.8	11.6	11.0	10.7	10.8	10.7
Номинална работна заплата	%, на год. база	11.8	6.4	5.8	13.3	10.6	10.3	4.3	3.8	3.6	4.5	3.4	3.3		

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2009	2010	2011	2012	III'12	IV'12	I'13	II'13	03'13	04'13	05'13	06'13	07'13	08'13
Реална работна заплата ²	%, на год. база	9.1	3.3	2.4	10.7	7.4	7.3	2.1	2.7	2.0	3.5	2.3	2.0		
Производителност на труда (БВП на зает)	%, на год. база	-3.6	4.5	4.1	3.4	2.7	2.7	2.5	-0.9						
Реални разходи на единица труд (БВП)	%, на год. база	7.4	2.4	-2.2	-2.6	-2.2	-6.6	8.1	11.7						
— ИНФЛАЦИЯ															
Национален индекс на потребителските цени	%, на год. база	2.8	2.4	4.2	3.0	4.0	4.2	3.6	2.2	2.7	2.0	2.0	2.6	0.5	-0.7
Хармонизиран индекс на потребителски цени	%, на год. база	2.5	3.0	3.4	2.4	3.0	2.8	2.2	1.1	1.6	0.9	1.0	1.2	0.0	-0.7
Цени на производител на вътрешния пазар	%, на год. база	-4.2	7.1	8.6	5.4	6.2	6.1	1.9	-0.7	0.6	-1.4	-0.7	0.0	-1.8	-2.9
— КОНСОЛИДИРАН БЮДЖЕТ (С НАТРУПВАНЕ)															
Приходи и помощи	млн. лв.	25 041	23 933	25 378	27 470	19 986	27 470	6 158	14 166	6 155	9 289	11 802	14 165	16 610	18 996
Общо разходи	млн. лв.	25 667	26 755	26 867	27 828	19 733	27 827	6 955	14 172	6 950	9 575	11 757	14 173	16 778	19 209
Вноса в бюджета на ЕС	млн. лв.	746	670	779	809	629	809	328	533	328	396	465	533	605	675
Касов дефицит (-) / излишък (+)	млн. лв.	-626	-2 823	-1 488	-358	253	-358	-799	-7	-796	-286	46	-8	-168	-213
	% от БВП	-0.9	-4.0	-2.0	-0.5	0.3	-0.5	-1.0	0.0	-1.0	-0.4	0.1	0.0	-0.2	-0.3
Държавен и държавногарантиран дълг	млн. лв.	10 641	11 778	12 826	14 683	14 736	14 683	14 408	14 428	14 408	14 387	14 458	14 428	14 385	13 627
	% от БВП	15.6	16.7	17.0	18.9	19.0	18.9	18.0	18.1	18.3	18.2	18.3	18.3	18.2	17.3
Фискален резерв	млн. лв.	7 673	6 012	4 999	6 081	7 172	6 081	4 216	5 754	4 216	5 405	5 825	5 754	5 569	4 717
	%, на год. база	-8.5	-21.6	-16.9	21.6	41.4	21.6	-6.9	13.7	-6.9	9.8	15.4	13.7	-21.4	-31.8
— ФИНАНСОВ СЕКТОР															
Международни резерви	млн. евро	12 919	12 977	13 349	15 552	15 507	15 552	14 493	14 590	14 493	14 859	14 842	14 590	14 938	14 875
Покритие на паричната база	%	195.2	179.8	175.1	174.9	192.3	174.9	170.3	174.7	170.3	175.3	178.1	174.7	171.6	165.2
Покритие на вноса	месеци	8.0	7.3	6.2	6.7	6.7	6.7	6.2	6.4	6.3	6.4	6.4	6.3	6.5	
Покритие на краткосрочния външен дълг	%	100.2	115.3	133.8	146.7	159.1	149.1	140.8	141.6	140.2	147.4	142.4	140.6	144.5	
Паричен агрегат М1	%, на год. база	-8.8	0.8	14.4	9.5	12.6	9.5	10.7	17.1	10.7	10.1	13.3	17.1	14.0	16.9
Паричен агрегат М3	%, на год. база	4.2	6.2	12.2	8.4	8.7	8.4	8.9	7.7	8.9	7.4	7.5	7.7	6.4	7.7
Депозити	%, на год. база	7.6	6.6	13.2	8.4	8.6	8.4	9.3	7.8	9.3	7.3	7.5	7.8	6.4	7.8
Кредит към частния сектор	%, на год. база	3.8	1.1	3.3	3.0	3.5	3.0	2.3	0.8	2.3	2.2	1.5	0.8	0.5	0.3
Кредит към нефинансовите предприятия	%, на год. база	2.3	2.4	5.7	5.0	6.0	5.0	4.4	2.0	4.4	4.3	3.2	2.0	1.4	1.1
Кредит за домакинствата	%, на год. база	5.8	-0.8	-0.4	-1.0	-1.5	-1.0	-1.3	-0.9	-1.3	-1.2	-1.3	-0.9	-0.5	-0.8
Лихвен процент (краткосрочни кредити)	%	10.5	8.5	7.2	7.6	7.5	7.3	7.6	8.5	8.1	9.5	7.8	8.2	7.4	7.2

		Годишни данни				Тримесечни данни				Месечни данни					
		2009	2010	2011	2012	III'12	IV'12	I'13	II'13	03'13	04'13	05'13	06'13	07'13	08'13
Лихвен процент (срочни депозити)	%	7.0	5.4	4.8	4.3	4.2	4.1	4.1	3.5	3.7	3.5	3.8	3.3	3.5	3.4
Валутен курс BGN/USD	кр. пер.	1.36	1.47	1.51	1.48	1.51	1.48	1.53	1.50	1.53	1.50	1.50	1.50	1.47	1.48
	ср. пер.	1.41	1.48	1.41	1.52	1.56	1.51	1.48	1.50	1.51	1.50	1.51	1.48	1.50	1.47
— БРУТЕН ВЪНШЕН ДЪЛГ															
Брутен външен дълг	% от БВП	108.3	102.7	94.1	94.8	94.6	94.8	92.8	92.8	93.2	92.5	92.9	92.5	92.4	
Краткосрочен външен дълг	% от БВД	32.1	30.2	27.8	27.7	25.9	27.8	27.6	27.5	27.5	26.8	27.7	27.6	27.5	
Вътрешнофирмени заеми	% от БВД	38.5	40.4	42.7	41.6	43.7	41.6	42.5	43.2	42.3	42.2	42.5	42.4	42.6	
— ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС															
Текуща сметка	млн. евро	-3 116	-533	39	-528	897	-493	-390	517	103	455	-138	200	246	
Текуща сметка, плъзгаща се база	% от БВП	-8.9	-1.5	0.1	-1.3	-2.2	-1.3	-0.9	1.3	-0.9	1.0	1.0	1.3	1.2	
Търговски баланс	млн. евро	-4 174	-2 764	-2 156	-3 622	-527	-837	-444	-793	-95	-167	-318	-308	-226	
Търговски баланс, плъзгаща се база	% от БВП	-11.9	-7.7	-5.6	-9.1	-9.0	-8.7	-7.5	-6.4	-7.5	-6.8	-6.6	-6.4	-6.4	
Износ, ф.о.б.	млн. евро	11 699	15 561	20 264	20 793	5 550	5 343	5 223	5 428	1 788	1 972	1 696	1 760	2 031	
	%, на год. база	-23.1	33.0	30.2	2.6	3.0	3.5	13.0	3.3	4.0	21.6	-9.1	-0.6	9.0	
Внос, ф.о.б.	млн. евро	15 873	18 325	22 420	24 415	-6 076	-6 180	-5 666	-6 222	-1 883	-2 140	-2 014	-2 068	-2 258	
	%, на год. база	-33.3	15.4	22.3	8.9	5.7	2.1	2.9	-3.8	-8.1	2.9	-10.9	-2.7	6.8	
Капиталова сметка	млн. евро	477	291	497	537	164	321	-9	83	-13	-49	101	31	61	
Финансова сметка	млн. евро	1 163	-673	-968	2 231	635	150	-735	-303	427	21	-163	-161	-170	
Нетни преки чуждестранни инвестиции	млн. евро	2 505	977	1 199	1 302	518	-315	466	178	183	-99	109	168	105	
Нетни портфейлни инвестиции	млн. евро	-619	-635	-357	-931	736	-1 207	-577	-207	26	-45	-20	-142	-174	
Други нетни инвестиции	млн. евро	-704	-990	-1 744	1 894	-612	1 687	-615	-183	224	209	-210	-181	-93	
Промяна в международните резерви на БНБ ³	млн. евро	650	384	-159	-2 161	-1 483	-215	1 045	-527	-525	-530	-35	39	-250	

Забележка:

1. По цени от 2005 г., сезонно изгладени данни с корекция за разликите в броя на работните дни.
2. Дефлирани с ХИПЦ.
3. (-) повишение/ (+) понижение в резервите на БНБ.

— ОБЗОР НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ

Министерството на финансите (МФ) пласира успешно едногодишни държавни ценни книжа (ДЦК) на стойност 300 млн. лв. На провеля се на 2 септември аукцион беше постигнат коефициент на покритие от 3.53, а общият размер на подадените поръчки достигна 1.059 млрд. лв. Годишната доходност на одобреното количество бе 0.60%, а доходността на всички постъпили състезателни поръчки - 0.71%. Въпреки по-дългия матуритет на емисията, този показател бе по-нисък спрямо последния проведен аукцион за краткосрочни ДЦК на 20 февруари т.г., когато годишната доходност на одобреното количество шестмесечни ДЦК за 800 млн. лв. бе 1%. За последен път емисия с подобен матуритет бе пласирана на 6 декември 2010 г., а постигнатата доходност тогава бе 2.35%.

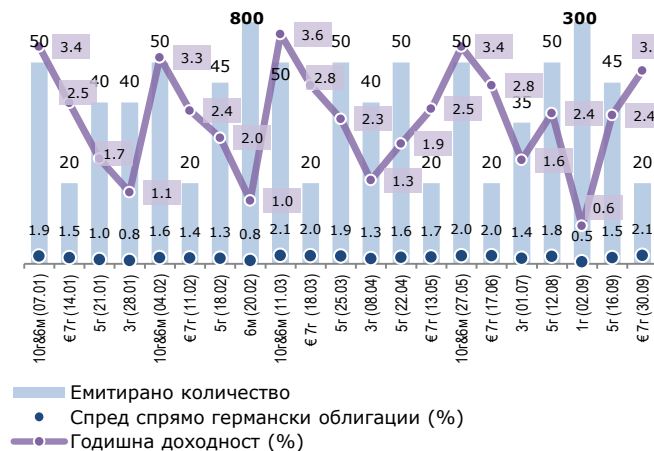
Високият интерес към аукциона бе обусловен както от инвеститорското търсене на краткосрочни ДЦК, така и от високата ликвидност във финансовата система, подкрепена допълнително от погасяването на извънредните шестмесечни книжа в размер на 800 млн. лв. през август т.г. Най-голямо количество ДЦК на аукциона бе придобито от страна на банките – 70%, следвани от пенсионни фондове – 15.8% и гаранционни фондове – 14.2%.

МФ преотвори средносрочната бенчмаркова 5-годишна емисия ДЦК, деноминирана в лева, с падеж 23 януари 2018 г. На провеля се на 16 септември аукцион бяха предложени книжа за 45 млн. лв., а постигнатата доходност бе 2.35%. Поръчките достигнаха 114.65 млн. лв., което съответства на коефициент на покритие от 2.55. След този аукцион общият обем на емисията в обращение достигна 280

млн. лв. Банките придобиха 53.9% от общото одобрено количество, следвани от пенсионните фондове с 35.6%, гаранционните фондове с 8.9% и застрахователни дружества с 1.6%. Постигнатата доходност на емисията бе значително по-ниска от текущата доходност на облигациите със сходен матуритет на редица държави-членки на ЕС.

Резултати от проведени аукциони на ДЦК през 2013 г.

(млн. лв./евро)

Допълнителни данни за резултатите от аукционите се съдържат на интернет страницата на Българска народна банка, която е фискален агент на правителството www.bnb.bg

Източник: МФ

МФ преотвори емисия ДЦК, деноминирани в евро, с падеж 16 януари 2020 г. На провеля се на 30 септември аукцион бяха предложени и одобрени книжа с номинал 20 млн. евро, а поръчките достигнаха 55.6 млн. евро, което съответства на коефициент на покритие от 2.78. Постигнатата доходност за цялото одобрено количество бе 3.05%. Банките

придобиха 66.6% от предложеното количество ДЦК, пенсионните фондове – 28.7%, а договорни фондове – 4.8%.

След този аукцион общият обем на емисията в обращение достигна 120 млн. евро.

Стабилното ниво на държавния дълг - от първостепенно значение за държавните финанси

Към края на август номиналният размер на държавния дълг възлезе на 6 525 млн. евро, от който вътрешен в размер на 2 817.3 млн. евро и външен – 3 707.7 млн. евро. В номинално изражение дългът се понижи с 382.7 млн. евро в сравнение с нивото, регистрирано в края на предходния месец. Това се дължи преди всичко на извършените през месеца плащания по настъпилите в падеж 6 месечни съкروطни бонове, емитирани на вътрешния пазар.

Размер на държавния дълг, млн. евро

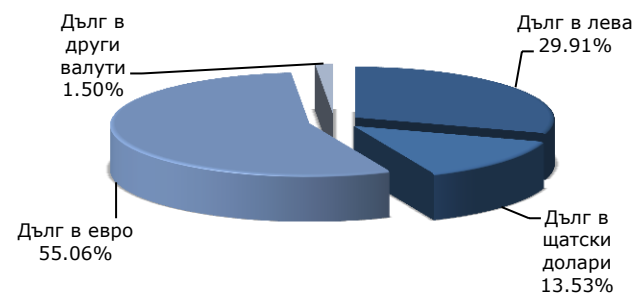
	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.01.2013	28.02.2013	31.03.2013	30.04.2013	31.05.2013	30.06.2013	31.07.2013	31.8.2013
Вътрешен държавен дълг	2 011.5	2 458.3	2 546.7	2 591.1	3 026.7	3 098.9	3 144.0	3 189.3	3 209.1	3 200.6	2817.3
Външен държавен дълг	3 373.5	3 487.6	4 444.5	3 605.1	3 632.6	3 785.9	3 746.2	3 747.9	3 716.6	3 707.1	3707.7
Общо държавен дълг	5 385.0	5 945.9	6 991.2	6 196.1	6 659.3	6 884.8	6 890.2	6 937.2	6 925.6	6 907.7	6525.0
Общо държавен дълг/БВП	14.9	15.5	17.6	15.1	16.3	16.8	16.9	17.0	16.9	16.9	16.0

Валутната структура на държавния дълг не генерира рискове, свързани с неговото обслужване

В края на август делът на дълга, деноминиран в евро, достигна 55.1%, в лева – 29.9%, в щатски долари – 13.5% и в други валути – 1.5%.

Валутна структура на държавния дълг

(към 31 август)

Източник: МФ

Лихвената структура на държавния дълг осигурява предсказуемост на необходимите за неговото обслужване средства

Към края на август делът на дълга с фиксирани лихви бе 85.2%, а този на дълга с плаващи лихви – 14.8%.

Портфейлната структура на държавния дълг е друг ключов показател за успешната политика при управлението на дълга

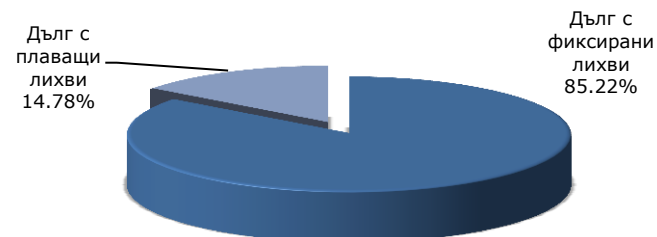
В структурата на дълга по кредитори през август с най-голям относителен дял бе вътрешният дълг – 43.2%, следван от еврооблигациите, емитирани на международните капиталови пазари – 14.6%, Световна Банка – 13.3%, Европейски съюз – 13.3%, глобални облигации – 12.6 %, Парижки клуб –

1.1% и други кредитори – 2%. ▲

Изчерпателна информация за българския държавен дълг, включително месечни бюлетини и годишни прегледи, могат да бъдат намерени на интернет страницата на Министерство на финансите на [този адрес](#).

Лихвената структура на държавния дълг

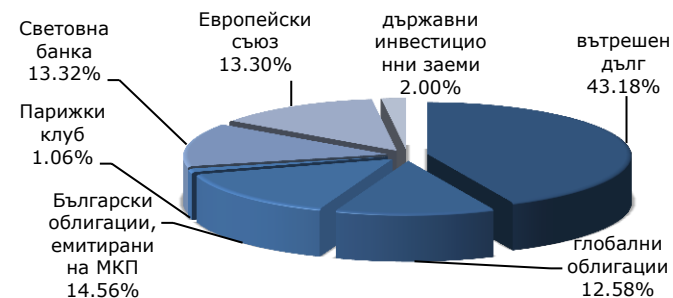
(към 31 август)

Източник: МФ

Структурата на държавния дълг по кредитори

(към 31 август)

Източник: МФ